

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. An virtutes morales in esse perfecto, habeant necessariam connexionem inter se?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

ARTICVLVS II.

An virtutes morales in esse perfecto, habeant necessariam connexionem inter se?

15. **D**ixi virtutes morales: Quia si sermo sit de intellectualibus, sive practicis, sive speculativis, manifestum est non esse inter se connexas, sed posse unam sine alia reperiri, ut scientiam sine prudentia, vel artem sine scientia. Similiter etiam constat virtutes Theologicas non habere necessariam inter se connexionem: cum fides & spes possint esse sine charitate, ut patet in peccatore fideli. Unde Tridentinum sess. 6. can. 28. *Si quis dixerit, amissam per peccatum gratiam, simul & fidem semper amitti; aut fidem qua remanet, non esse veram fidem, anathema sit.* Totam ergo difficultatem ad virtutes morales devolvitur, non quidem quantum ad essentiam, aut in statu imperfecto consideratas, sed prout sunt in statu perfecto. Quod ut magis declaratur:

16. Advertendum est, virtutes morales posse dupliciter considerari; vel ut perfectas quantum ad statum, quando scilicet ita firmiter actuant subiectum, ut omnibus rectitudinem impediens facile possit obistere: vel ut imperfectas, quando scilicet sunt in subiecto per modum dispositionis mobilis, nec firmam tribuunt facultatem vincendi impedimenta.

17. Concedunt ergo communiter Theologi cum D. Thoma hic qu. 65. art. 1. virtutes imperfectas non esse necessariam ad invicem connexas. Idque experientia satis convincit, cum videamus multos esse promptos, non solum ex naturali complexione, sed etiam ex quadam assuetudine acquisita, ad opera misericordiae, qui tamen non sunt prompti ad opera castitatis. Unde praesens controversia & difficultas procedit solum de virtutibus moralibus secundum statum perfectum. Has enim Scotus, Vazquez, Lorca, Theophilus Raynaudus, & alij, negant habere inter se necessariam connexionem: affirmant vero caeteri Theologi, tam domestici, quam extranei, cum S. Thoma citato. Unde sit

S. I.

Conclusio affirmativa statuitur, & SS. Patrum testimoniis illustratur.

18. **D**ico igitur, virtutes morales in esse perfecto ita esse connexas inter se, ut qui una caret, nullam perfectam habeat.

Hanc conclusionem passim docent SS. Patres: Ambrosius enim lib. 5. in Lucam cap. de sermone Iesu, sic ait: *Connexa igitur sunt, concatenataque virtutes, ut qui unam habeat, plures habere videatur.* Et lib. 1. de officiis cap. 27. *Liquet cognatas sibi esse virtutes.* Augustinus lib. 6. de Trinit. cap. 4. *Virtutes (inquit) quae sunt in animo humano, nullo modo separantur ab invicem.* Bernardus lib. 1. de considerat. cap. 8. ait esse suavissimum quendam concentum, completumque virtutum, atque alteram pendere ab altera. Gregorius lib. 22. moral. cap. 1. circa medium. occasione virtutum Iob, quas ipse in se cap. 31. tam varias distinctim enumerat, haec scribit: *Vna virtus sine aliis, aut omnino nulla*

A est, aut imperfecta. Ut enim de primis quatuor virtutibus loquar, prudentia, temperantia, fortitudo, atque iustitia, tantum perfecta sunt singula, quanto vicissim sibi sunt conjuncta: disjuncta autem perfecta esse nequaquam possunt; quia nec prudentia vera est, quae iusta, temperans, & fortis non est; nec perfecta temperantia, quae fortis, iusta, & prudens non est; nec fortitudo integra, quae prudens, temperans, & iusta non est; nec vera iustitia, quae prudens, fortis, & temperans non est. Quo nihil clarius & expressius in favorem nostrae conclusionis dici potest. Demum Philo Iudaeus lib. 2. de vita Moysis, illud ut vulgare effatum usurpat: *Virtutes omnes habet, qui unam habet.*

Eandem veritatem solo luminis naturalis ductu agnovere Philosophi Ethnici: Tullius enim in 2. Tusculanarum quaestionum, sic ait: *Si unam virtutem confessus es te non habere, nullam necesse est te habiturum.* Et Aristoteles lib. 2. Magnorum Moralium: *Neque alia (inquit) sine prudentia virtutes sunt, neque prudentia absque reliquis virtutibus perfecta. Verum invicem sese coadiuvant, comitant prudentiam.* Unde 6. Ethic. cap. 5. ait temperantiam esse conservatricem prudentiae, idemque dictam *conservatricem*, quasi servatricem & salutem mentis. Et rationem ibidem reddit, cum asserit iudicium quidem speculativum non perverti morum depravatione, iudicium tamen practicum ad mores spectans inde saepe corrumpi: *Illi (inquit) qui aut voluptate, aut dolore correptus est, principium statim non apparebit, neque ejus causa, atque ob id omnia eligi atque agi oportere; vitium enim ejusmodi est, ut principium corrumpat.*

Denique D. Augustinus Epist. 18. asserit omnibus Philosophis placuisse dogma de connexionem & inseparabilitate virtutum, hanc eorum rationationem proferens: *Hinc (ait) persuadent Philosophi, qui unam virtutem habuerit, habere omnes, & omnes deesse cui una defuerit, quod prudentia nec ignava, nec injusta, nec intemperans potest esse: nam si aliquid horum fuerit, prudentia non erit. Porro si prudentia tunc erit, si & fortis, & iusta, & temperans sit; profecto ubi fuerit, secum habet ceteras. Sic & fortitudo imprudens esse non potest, vel intemperans, vel injusta. Sic temperantia necesse est ut prudens, fortis, & iusta sit. Sic iustitia non est nisi prudens, fortis, & temperans. Ita ubi est una vera aliqua earum, & alia similiter sunt. Vbi autem alia defunt, vera illa una non est, etiamsi aliquo modo similis esse videatur.*

Id confirmat ibidem exemplo Catilinae, qui (ut de illo scripserunt qui nosse potuerunt) frigus, sitim, famem ferre poterat, eratque patiens inedia, algoris, vigilia, supra quam cuiquam credibile est, ac per hoc & sibi & suis magna praeditus fortitudine videbatur. Sed haec fortitudo prudens non erat; mala enim pro bonis eligebat: temperans non erat; corruptelis enim turpissimis feda batur: iusta non erat; nam contra patriam conjuraverat. Et ideo nec fortitudo erat, sed duritia sibi (ut stultus falleret) nomen fortitudinis imponebat. Nam si fortitudo esset, non vitium sed virtus esset. Si autem virtus esset, à ceteris virtutibus tanquam inseparabilibus comitibus nunquam relinqueretur.

Eadem veritas duplici ratione suadetur.

21. **P**OTEST etiam suaderi conclusio duplici ratione. Prima sic potest proponi: Virtus in statu perfecto inclinatur ad promptè & delectabiliter operandum in propria materia, ut docet Aristoteles 4. Ethic. cap. 4. Sed hoc non potest habere, nisi cum aliis virtutibus moralibus connectatur: Ergo virtutes morales in statu perfecto habent inter se necessariam connexionem. Major est evidens, Minor verò duplici exemplo suadetur. Si enim aliquis haberet virtutem iustitiæ v. g. & non liberalitatis, proindeque nimis amaret pecunias, oblatâ occasione eas obtinendi, facile inferret injuriam proximo, & non nisi cum magna difficultate redderet alteri debitum. Similiter mulier casta, sed avara, vel timida, vix poterit servare castitatem; oblatâ enim pecuniâ, vel occurrente mortis periculo, facile in oppositum vitium pertrahetur; & idem dicendum de aliis.

Neque potest responderi, quòd una virtus habet tollere omnia impedimenta ad rectè operandum, etiam in materia sibi extranea. Si enim hoc esset verum, non esset necessaria nisi una virtus, illaque sola sufficeret ad operandum benè in quacumque materia; quia ad eandem virtutem pertinet operari in aliqua materia, & tollere impedimenta in tali materia occurrentia.

22. Secunda ratio sumitur ex D. Thoma hic qu. 65. art. 1. potestque in hanc formam reduci. Perfecta virtus moralis dependet à prudentia perfecta: Atqui prudentia perfecta esse non potest sine consortio omnium virtutum moralium: Ergo nec ulla virtus moralis potest esse in statu perfecto, nisi omnes alias virtutes habeat sibi annexas. Major constat ex definitione virtutis moralis: in ea enim dicitur virtutem moralem consistere in medio, juxta determinationem prudentiæ; quare sicut non potest esse sine medio, ita nec sine prudentia. Unde Bernardus 1. de considerat. cap. 8. *Prudentia* (inquit) *inter voluptates & necessitates media quasi quaedam arbitra sedens, utrinque certis limitibus determinat fines, istis assignans & prebens quod sat, illis quod nimis demens.* Addo quod virtus moralis dicitur habitus electivus, id est faciens rectam electionem: Sed recta electio dependet à recto consilio & iudicio, qui sunt actus prudentiæ: Ergo si virtus moralis simpliciter loquendo dependeat à prudentia, perfecta virtus moralis dependebit à perfecta prudentia, juxta illud: *Sicut simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis.*

Minor verò suadetur: Perfectus prudentiæ status exigit, ut facile & promptè possit homo elicere actus prudentiæ cum voluerit: Sed non potest homo facile & promptè rectum consilium & iudicium (qui sunt actus prudentiæ) ferre de mediis, nisi adsint omnes virtutes morales: Ergo prudentia perfecta esse nequit, absque omnium virtutum moralium consortio & comitatu. Major patet, Minor probatur. Ad consilium & iudicium rectum prærequiritur recta intentio, unde iudicium de mediis in ordine ad malum finem non est à prudentia, sed ab astutia, vel alio vitio opposito prudentiæ: Sed facere rectam intentionem finis, pertinet ad omnes virtutes morales; quælibet enim illarum habet rectificare appetitum circa finem & materiam propriam: Ergo non potest homo promptè & facile rectum judi-

A cium ferre de mediis, nisi habeat omnes virtutes morales.

Confirmatur: Rectum iudicium dependet à rectitudine appetitûs: Sed talis rectitudo haberi non potest sine virtutibus moralibus, est enim earum formalis effectus: Ergo neque rectum iudicium. Minor est certa, Major probatur: quia unusquisque prout est affectus ad finem, sic de illo practicè iudicat: unde, ut supra ex Aristotele dicebamus, licet iudicium speculativum non pervertatur morum depravatione, iudicium tamen practicum ad mores spectans inde sæpè corrumpitur. Quare idem Philosophus supra laudatus, temperantiæ *conservatricem prudentiæ* appellat. Hinc etiam Philosophi inter verum speculativum & practicum hoc discrimen constituunt, quod illud sumitur ex conformitate ad rem cognitam; istud verò attenditur præcipuè ex conformitate ad appetitum finis rectum.

24. Ut ab hoc argumento se expediat Scotus, duplicem distinguit prudentiâ, unam partialem, & aliam totalem. Prudentiam partialem appellat, quæ non est respectu omnium agibilium, sed unius tantum materiæ, ciborum, aut venereorum: totalem verò, quæ respicit omnia agibilia, & omnium virtutum materias. Concede igitur

C Majori de prima prudentia, negat de secunda. Inò existimat non dari prudentiam totalem, quæ sit una simplex species, sed tot esse prudentias specie distinctas, quot sunt virtutes morales; ita ut alia sit prudentia regulativa temperantiæ, alia fortitudinis, alia iustitiæ; censetque unam virtutem moralem non dependere à prudentia regulativa alterius, sed quamlibet à sola illa quæ propriam materiam moderatur. Deinde negat Minorem: quia prudentia partialis non requirit omnes morales virtutes, sed ad summum illam cuius materiæ est regulativa.

Vazquez verò respondet, quod quamvis unica sit prudentia, eam tamen non requirit perfecta virtus, secundum quod extenditur ad materiam omnium virtutum, sed solum secundum quod se extendit ad finem & objectum hujus particularis virtutis, putâ iustitiæ: ex quo solum habetur, prudentiam illam præsupponere rectitudinem appetitûs circa finem particularem, non verò circa fines omnium virtutum.

25. Verum utraque responsio facile potest hoc discursu convelli. Ut virtus aliqua, v. g. temperantia, insit alicui subiecto, prudentia debet illi constituere medium, rescindendo extrema quibus per excessum vel defectum potest corrumpi: Sed ad hoc non sufficit prudentia partialis: Ergo exigitur totalis. Major est certa, Minor probatur. Ut prudentia rescindat extrema quibus per excessum vel defectum posset medium virtutis temperantiæ corrumpi, debet iudicare de prædictis extremis, eorumque habitudine quam habent inter se & cum medio: Atqui ad hoc exigitur prudentia totalis: Ergo &c. Minor probatur: Extrema quæ possunt corrumpere medium temperantiæ, divagantur per omnem materiam virtutum: Ergo sola prudentia totalis potest illa attingere, seu de illis iudicare. Consequentia patet, Antecedens verò probatur exemplo mulieris, quæ potest à tuenda castitate, & à medio temperantiæ recedere, vel ob solam delectationem, quæ est materia ipsius temperantiæ; vel metu mortis, quæ est materia fortitudinis; vel propter lucrum, quæ est materia liberalitatis: Ergo extrema quæ possunt corrumpere medium

medium temperantiæ, divagantur per materiam A
cujuslibet virtutis; & consequenter ad illa re-
scienda non sufficit prudentia partialis, ut ait
Scotus; vel prudentia ut se extendens solum
ad finem & objectum alicujus particularis vir-
tutis, ut asserit Vazquez, sed exigitur prudentia
totalis, seu ad materiam omnium virtutum
extensa.

26. Confirmatur: Dum prudentia imperat actus
justitiæ v. g. vel attendit omnia quæ circun-
stant, ex quibus potest vitari, vel aliqua omit-
tit, & nihilominus imperat talem actum? Si
primum, cum illæ circumstantiæ possint esse di-
versarum materiarum (ut si occurrant plures
actus boni impossibiles, v. g. solvere debitu-
m creditori, quod pertinet ad justitiam; pa-
rentes alere, quod spectat ad pietatem; sacrifi-
cium offerre, quod est religionis; subvenire pau-
peri, quod est misericordiæ) oportet ut omnes
eas materias attingat, seu ad illas omnes se ex-
tendat? Si secundum, tale imperium non erit
actus prudentiæ, sed imprudens & inconfide-
raturum; quia imprudentia est imperare aliquem
actum, non attentis circumstantiis occurrenti-
bus, quæ si attenderentur, multoties recta ratio
dictaret talem actum non esse imperandum.

S. III.

Solvuntur objectiones.

27. **O**BJICIUNT in primis Adversarij varia Pa-
trum testimonia, quibus apertè docere vi-
dentur, virtutes morales inter se non esse con-
nexas, sed abinvicem separabiles. In primis
enim Hieronymus lib. i. contra Pelagianos intro-
ducit Critobolum interlocutorem, qui ut probet
pro Pelagianis contra Atticum (qui personam
Hieronymi & Catholicorum gerit) hominem
vitare posse omnia peccata, hæc objicit: *Et
quomodo legimus, qui unam habuerit, omnes vi-
detur habere virtutes?* Respondet autem Atticus:
*Participatione, non proprietate: necesse est enim,
singulis excellant in quibusdam, & tamen hoc quod
legiste dicis, ubi scriptum sit nescio.* Cui iterum
Critobolus sic ait: *Ignoras hanc esse Philosopho-
rum sententiam?* Respondet autem Atticus: *Sed
non Apostolorum: neque enim mihi cura est, quid
Aristoteles, sed quid Paulus doceat.* Augustinus
etiam Epist. 29. non concedit justos & sanctos in
hac vita habere omnes virtutes, sed posse dici
habere aliam, & aliam non habere. Item Ber-
nardus serm. 70. in Cantica, loquens de virtuti-
bus justorum inquit: *Magnus est qui tria vel
quatuor lilia edificare potest in tanta spinarum
densitate.* Demum Venerabilis Beda, relatus à
D. Thoma in 3. dist. 36. qu. 1. art. 2. *Sancti* (in-
quit) *magis humiliantur de virtutibus quas non
habent, quam de virtutibus quas habent glo-
riantur.*

28. Ad locum D. Hieronymi respondeo, illum
solum ibi rejicere sententiam, quæ docebat con-
nexionem virtutum haberi propriis viribus, &
absque participatione seu auxilio gratiæ. Ibi
enim impugnat errorem Pelagianorum, asseren-
tium ad bene operandum, & ad habendas virtu-
tes omnes, hominem non indigere gratiâ. Vel
etiam dici potest cum Divo Thoma, loco cita-
to, art. 1. ad 6. Hieronymum ibi solum velle sen-
tentiam de connexionem virtutum non contineri
expressè in Sacra Scriptura, sed in libris Philo-

Tom. III.

sophorum; non negare tamen illam esse veram;
sed tantum non ita curandum esse de ea, ac si
Apostoli eam tradidissent. Quod verò hæc inter-
pretatio legitima sit, patet ex eo quod idem S.
Doctor talem sententiam expressè doceat in Epi-
stola ad Fabiolam, de quadraginta mansionibus,
circa mansionem 38. ubi inquit de virtutibus:
*Hærent sibi, & inter se connexæ sunt, ut qui unam
caruerit, omnibus careat.*

Ad alia tria testimonia respondet S. Thomas
ibidem art. 2. ad 1. ea debere intelligi de vir-
tutibus quantum ad usus, & non quantum ad
habitus: *diversi enim Sancti diversimodè exce-
dunt se invicem in usibus diversarum virtutum,
secundum quod de quolibet Confessore dictum est:
Non est invenius similis illi, qui conservaret le-
gem Excelsi.* Propter hujusmodi ergo excessum
ex parte usus, tribuimus cuilibet Sancto qual-
dam speciales virtutes, & alias negamus; non
quia istis careant, sed quia in illis magis splen-
dent. Potest etiam dici, illos SS. Patres solum
ibi intendere, omnes virtutes non haberi in æ-
quali gradu, sed alias esse magis & alias minus
intensas.

Objicies secundò cum Scoto: Quoties ali-
quod subjectum est perfectibile distinctis per-
fectionibus partialibus, potest perfici secundum
unam, tamen non perficiatur secundum alias:
unde potest Petrus habere visum, & carere au-
ditu, scire metaphysicam, & ignorare arith-
meticam, aut esse expertus in arte futoria, &
rudis ac ignarus in arte pingendi: Sed homo est
perfectibilis per plures virtutes morales, tan-
quam per diversas perfectiones partiales: Ergo
potest quamlibet ex illis recipere, aliis non re-
ceptis.

Respondeo Majorem esse veram de perfectio-
nibus partialibus, non connexis adinvicem, ut
sunt auditus & visus, & scientiæ ac artes, quæ in
objectione recensentur: falsam verò de perfe-
ctionibus partialibus connexis inter se, cujus-
modi sunt virtutes morales, ut declaratum est.

Dices: Tota definitio virtutis convenit v. g.
temperantiæ, absque consortio fortitudinis: Et-
go potest haberi sine fortitudine. Consequentia
patet, Antecedens probatur. Virtus est habitus
electivus in mediocritate consistens, prout pru-
dens dictaverit: Sed temperantia est hujusmo-
di, sine fortitudinis consortio, ex hoc solum
quod est cum prudentia circa propriam mate-
riam: Ergo &c.

Respondeo negando Majorem, ad cujus proba-
tionem, concessa Majori, nego Minorem: tem-
perantia enim nequit perfectè medium rationis
attingere in propria materia, nisi possit facilè
rescindere omnia impedimenta, quæ tale me-
dium possunt corrumpere, seu ab illo volunta-
tem abducere; aliàs mulier quæ castitatem vio-
laret meri mortis, non peccaret contra virtutem
castitatis, sed solum contra fortitudinem, atque
adeò diceretur casta, licet non fortis; quod vi-
detur absurdum. Constat autem impedimenta
quæ possunt medium temperantiæ corruppe-
re, spectare non solum ad materiam illius virtu-
tis, sed etiam ad alias, puta fortitudinem, li-
beralitatem &c. ut supra declaratum est; atque
adeò nisi omnes aliæ virtutes habeantur, tem-
perantia nequibit promptè & firmiter impedi-
mentis corruptentibus obfistere, suumque me-
dium illæsum servare.

Objicies tertio: Potest homo exercere actus

XX

unius virtutis, non exercendo actus aliarum: A Ergo & acquirere unam virtutem sine aliis. Antecedens patet, Consequentia probatur. Virtutes non acquiruntur nisi per proprios actus: Ergo dum non exercentur nisi actus unius, non possunt alia acquiri.

35. Respondeo concessio Antecedente distinguendo Consequens: potest acquirere unam virtutem sine aliis, quantum ad essentiam, & in statu imperfecto, concedo: in statu perfecto, nego: status enim perfectus virtutis non dependet solum ex actibus gignentibus essentiam virtutis, sed etiam ex consortio & comitatu aliarum, à quibus juvari debet, ut facile & promptè possit in propria materia medium rationis attingere, non solum per recessum ab his quæ in propria materia possunt abducere à tali medio (ad quod sufficit ipsa virtus) sed etiam per recessum ab his quæ possunt absolute & in quacunque materia abducere.

36. Dices: Si status perfectus unius virtutis dependeret nedum ex frequentatione propriorum actuum, sed etiam ex comitatu & consortio aliarum virtutum, sequeretur quod dum una virtus in statu perfecto acquiritur, deberent omnes simul acquiri: Sed hoc videtur impossibile; tum quia in eodem instanti exerceri nequeunt actus omnium virtutum; tum etiam quia plures sunt virtutes, quarum actus non possunt ab aliquibus exerceri; pauper enim non potest exercere actus magnificentia, neque conjugatus actus virginitatis: Ergo &c.

37. Respondeo concessio Majori, negando Minorem. Ad cujus primam probationem dicendum primò cum Cajetano, virtutes in statu perfecto simul acquiri, non similitate physica, hoc est in uno instanti, sed morali, id est brevi spatio temporis: nam brevi tempore occurrere possunt omnium vel saltem principalium actus, præsertim cum materia morales valde inter se connexa sint, & alia aliis immisceantur.

Secundò responder idem Auctor, non esse inconveniens, ut unico actu, in virtute multorum præcedentium, simul generentur omnes virtutes in esse perfecto: nam etsi talis actus elicitive & formaliter sit unius tantum virtutis, potest esse virtualiter multarum, quarum actus præcesserunt: sicut ultima gutta in virtute præcedentium cavat lapidem. Imò actualiter potest idem numero actus ab omnibus principalibus virtutibus oriri: ut si mulier el'gat subire mortem, ne violer castitatem conjugalem; ille enim actus simul est fortitudinis, ratione objecti, & temperantia atque justitia, ratione motivi; quia propter servandam fidem conjugii (quod pertinet ad justitiam) & sibi castitatem (quod spectat ad temperantiam) amplectitur mortis periculum, quod est proprium munus fortitudinis.

38. Ad secundam probationem dicendum, ad acquisitionem virtutis non requiri quod actus exterior illius exercentur, sed sufficere actum internum electionis, absolutum, vel conditionatum: unde si pauper eliciat actus internos conditionatos liberalitatis & magnificentia, poterit illas virtutes sibi comparare; & similiter conjugatus virtutem virginitatis, quantum ad formale, quia potest habere in præparatione animi integritatis conservandæ propositum, si hoc sibi competeret. Addo quod, cum diximus virtutes morales habere inter se necessariam connexionem, hoc intelligi debet de virtutibus

moralibus, quarum subjectum est capax, non verò de illis quarum est incapax: conjugatus verò qui voluptates veneras expertus est, non est capax castitatis virginalis, sed duntaxat conjugalis.

Objicies quartò: Prudentia est omnino prior virtutibus moralibus: Ergo potest esse perfecta sine illis, ac proinde præcipuum nostræ sententia fundamentum corrumpit. Consequentia patet, Probatur Antecedens. Primò quia virtutes morales acquiruntur per actus prudentia, regulantes actus proprios ipsarum à quibus immediatè producuntur. Secundò, quia virtutes morales non rectificant intentionem finis, sed electionem mediorum, virtus enim dicitur habitus electivus; intentio autem finis præcedit prudentiam & virtutem moralem; ejusque rectificativum ex parte voluntatis est synderesis, ex parte verò appetitûs, est naturalis rectitudo voluntatis.

Respondeo prudentiam non esse omnino priorem virtutibus moralibus, sed solum in esse imperfecto, & in fieri, ut loquitur Cajetanus, quatenus scilicet acquisitio virtutum moralium incipit ab ipso actu prudentia, taxante medium in earum materiis; acquisitis autem virtutum habitibus, & perfectè rectificato appetitu circa fines illarum, prudentia fit omnino perfecta. Ex quo patet ad primam probationem.

Ad secundam verò dicendum virtutem moralem nedum rectificare electionem mediorum, sed etiam intentionem honestatis in propria materia cujuslibet virtutis; quæ intentio, quia est acceptio unius præ alio, dicitur etiam electio lato modo sumpta, & virtus habitus electivus appellatur. Addo quod, dato quod virtus definiatur per ordinem ad electionem strictè sumptam, implicite tamen in ejus definitione involvitur intentio, quia ex hac semper procedit electio.

ARTICVLVS III.

Utrum virtutes morales acquisite sint necessario connexæ cum charitate?

CERTVM est virtutes morales infusas esse cum charitate necessario connexas: tum quia sunt proprietates gratia sanctificantis, ab ipsa dimanantes, & ab ea inseparabiles: tum etiam quia, ut discurret D. Thomas hic art. 2. virtutes morales infusæ non possunt esse sine prudentia infusa, à qua diriguntur & regulantur, sicut virtutes morales acquisite diriguntur à prudentia naturali & acquisita; prudentia verò infusa non potest esse sine charitate: quia perfecta prudentia, qualis debet esse infusa, non potest dari absque perfecta rectitudine appetitûs circa finem, cum non possit esse rectitudo circa media ad finem, nisi supponatur rectitudo circa ipsam finem: cum ergo sola charitas perfectè rectificet appetitum circa ultimum finem supernaturalem, ad quem ordinantur omnes virtutes morales infusæ, prudentia perfecta & infusa absque charitate esse nequit.

Solum ergo difficultas & controversia est inter Theologos, an virtutes morales acquisite, necessario sint cum charitate connexæ, subindeque an sine charitate ulla vera virtus acqui-